

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 4. oktoober 2022
(OR. en)

13134/22

Institutsioonidevaheline
dokument:
2022/0302(COD)

JUSTCIV 122
JAI 1265
CONSOM 249
COMPET 759
MI 710
FREMP 201
CODEC 1407
TELECOM 391
CYBER 315
DATAPROTECT 268

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	29. september 2022
Saaja:	Nõukogu peasekretariaat
Komisjoni dok nr:	COM(2022) 495 final
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV, mis käsitleb vastutust puudusega toodete eest

---

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2022) 495 final.

Lisatud: COM(2022) 495 final

Brüssel, 28.9.2022
COM(2022) 495 final

2022/0302 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,

mis käsitleb vastutust puudusega toodete eest

(EMPs kohaldatav tekst)

{SEC(2022) 343 final} - {SWD(2022) 315 final} - {SWD(2022) 316 final} -
{SWD(2022) 317 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

1.1. Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Käesolev seletuskiri on lisatud ettepanekule võtta vastu direktiiv, mis käsitleb vastutust puudusega toodete eest ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 85/374/EMÜ¹ (tootevastutuse direktiiv).

Tootevastutuse direktiivi eesmärk on luua ELi tasandi süsteem, mille raames hüvitatakse inimestele puudusega toodete põhjustatud kehavigastused või varaline kahju. Pärast tootevastutuse direktiivi vastuvõtmist 1985. aastal on toodete tootmis-, turustamis- ja käitamisviis oluliselt muutunud, sealhulgas on ajakohastatud tooteohutus- ja turujärelevalvenorme. Käimas on rohe- ja digipööre ning see toob Euroopa ühiskonnale ja majandusele tohutut kasu, olgu see siis materjalide ja toodete eluea pikendamise kaudu, nt taastamise näol, või tootlikkuse ja mugavuse suurendamise kaudu tänu arukatele toodetele ja tehisintellektile.

Komisjoni õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi (REFIT) raames 2018. aastal korraldatud tootevastutuse direktiivi² hindamisel jõuti järeldusele, et tootevastutuse direktiiv on vahendina kokkuvõttes tulemuslik ja asjakohane. Direktiivis esines siiski ka mitmeid puudusi:

- õiguslikult oli ebaselge, kuidas kohaldada tootevastutuse direktiivi iganend määratlusi ja kontseptsioone kaasaegsete digi- ja ringmajanduse toodete suhtes (nt tarkvara ja tooted, mis vajavad toimimiseks tarkvara või digiteenuseid, nagu nutiseadmed ja autonoomsed sõidukid);
- tõendamiskoormis keerulistel juhtudel (nt ravimite, nutitoodete või TI-põhiste toodete puhul) oli kannatanutel hüvitise saamiseks keeruline tõendada, et toode oli puudusega ja põhjustas kantud kahju;
- normid olid ülemäära piiravad, mis puudutas võimalust esitada hüvitisnõudeid (nt alla 500 euro suuruse varalise kahju nõudeid tootevastutuse direktiivi alusel ei hüvitata).

Direktiivi puudusi kujunemisjärgus digitehnoloogia valdkonnas analüüsiti täiendavalt tehisintellekti käsitlevas valges raamatus,³ sellele lisatud aruandes tehisintellekti, asjade interneti ja robotika mõju kohta vastutusele⁴ ning vastutuse ja uute tehnoloogiatega

---

¹ Nõukogu direktiiv 85/374/EMÜ liikmesriikide tootevastutust käsitlevate õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta, EÜT L 210, 7.8.1985, lk 29.

² Tootevastutuse direktiivi hindamine, [SWD\(2018\)157](#).

³ [Euroopa Komisjoni valge raamat „Tehisintellekt: Euroopa käsitus tiptasemel ja usaldusväärsest tehnoloogiast“](#), COM(2020) 65 final, 2020.

⁴ [Euroopa Komisjon, „Aruanne selle kohta, milline on tehisintellekti, asjade interneti ja robotika mõju ohutusele ja vastutusele“](#), COM(2020) 64 final, 2020.

eksperdirühma aruandes⁵. Euroopa Parlament on samuti rõhutanud vajadust digimaailmaga kohandatud vastutusnormide järele, et tagada tõhusa tarbijakaitse kõrge tase ja võrdsed tingimused koos õiguskindlusega kõigile ettevõtjatele, vältides samal ajal suuri kulusid ja riske väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjatele (VKEd) ja idufirmadele⁶.

Tootevastutuse direktiivi läbivaatamise eesmärk on tagada siseturu toimimine, kaupade vaba liikumine, turuosaliste vaheline moonutamata konkurents ning tarbijate tervise ja vara kõrgetasemeline kaitse. Käesoleva ettepaneku eesmärk on eelkõige järgmine:

- tagada, et vastutuse normides võetaks arvesse toodete olemust ja riske digiajastul ning ringmajanduse tingimustes;
- tagada, et alati on olemas ELis asuv ettevõtte, keda saab pidada vastutavaks otse väljaspool ELi asuvatelt tootjatelt ostetud puudusega toodete eest, võttes arvesse tarbijate kasvavat suundumust osta tooteid otse kolmandatest riikidest, ilma et oleks ELis asuvat tootjat või importijat;
- lihtsustada tõendamiskoormist keerulistel juhtudel ja lihtsustada nõuete esitamise piiranguid, tagades samal ajal õiglase tasakaalu tootjate, kannatanute ja tarbijate õigustatud huvide vahel, ning
- tagada õiguskindlus, viies tootevastutuse direktiivi paremini kooskõlla otsusega 768/2008/EÜ⁷ loodud uue õigusraamistikuga ja tooteohutusnormidega ning kodifitseerides tootevastutuse direktiiviga seotud kohtupraktika.

1.2. Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega

Igas liikmesriigis on kehtestatud riiklikud vastutuskorrad, mis võimaldavad esitada hüvitusnõudeid rohkemates olukordades kui tootevastutuse direktiivi alusel: nõude võib esitada laiemal ringil vastutavate isikute vastu. Need nõuded hõlmavad nii teenuseid kui ka tooteid ning annavad sageli nõude esitamiseks rohkem aega. Kannatanud peavad siiski tõendama kahju tekitaja süüd,⁸ mis ei ole tootevastutuse direktiivi kohaselt nõutav. Tootevastutuse direktiiv kui mittesüüalise (range) vastutuse kord ei mõjuta neid õigusi, seega on tootevastutuse direktiiv laiaulatuslikemate riiklike kordadega kooskõlas. Lisaks on ELi tasandil olemas mitu vastutust käsitlevat täiendavat õigusakti, mida kirjeldatakse allpool.

- Kaupade müügilepinguid käsitlev direktiiv⁹ ning digisisu ja -teenuste direktiiv¹⁰ annavad tarbijatele õiguse õiguskaitsele, st asendamisele, parandamisele või

⁵ Vastutuse ja uute tehnoloogiate eksperdirühma 2019. aasta aruanne „[Report on Liability for artificial intelligence and other emerging digital technologies](#)“ (vastutus tehisintellekti ja teiste kujunemisjärgus digitehnoloogiate eest).

⁶ Euroopa Parlamendi 20. oktoobri 2020. aasta resolutsioon soovitusetega komisjonile tehisintellekti tsiviilvastutuse korra kohta (2020/2014(INL)).

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta otsus nr 768/2008/EÜ toodete turustamise ühise raamistiku kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 93/465/EMÜ (ELT L 218, 13.8.2008, lk 82).

⁸ Sõltuvalt asjaoludest võib kannatanuil olla riiklikul tasandil ka mittesüülisest vastutusest tulenev nõue, mille puhul nad ei pea süüd tõendama, näiteks nõuded sõidukiomanike vastu enamikus liikmesriikides.

⁹ Direktiiv (EL) 2019/771 kaupade müügilepingute teatavate aspektide kohta.

hüvitamisele, kui kaup, sealhulgas digisisu või -teenus, ei vasta lepingutingimustele või ei tööta nõuetekohaselt. Need õigusaktid käsitlevad **lepingulist vastutust**, samas kui tootevastutuse direktiiv käsitleb tootjate lepinguvälisest vastutusest ohutuse puudumisest põhjustatud vigastuste/kahju eest.

- Isikuandmete kaitse üldmäärus¹¹ käsitleb **volitatud töötajate ja vastutavate töötajate vastutust** materiaalse või mittevaralise kahju korral, mis on põhjustatud isikuandmete kaitse üldmäärust rikkuva andmetöötlusega, samas kui tootevastutuse direktiivi ettepanekus on ette nähtud, et hüvitatakse üksnes varaline kahju, mis tuleneb surmast, isikukahjust, varalisest kahjust ning andmete kaotsiminekest või andmelaostusest.
- **Keskkonnavastutuse** direktiivis¹² on sätestatud keskkonnakahjustuste ärahoidmise ja parandamise raamistik. Selles käsitletakse ökoloogilist kahju, nagu kaitsealustele liikidele ja looduslikele elupaikadele tekitatud kahju, mis erineb eraomandile tekitatud kahjust, mis on hõlmatud tootevastutuse direktiiviga.

Tooteohutust käsitlevate ELi õigusaktide eesmärk on tagada, et siseturule lastakse ainult ohutuid tooteid. Kui need tooted on hõlmatud valdkondlike õigusaktidega (nt masinaid, ravimeid, mänguasju, raadioseadmeid käsitlevate õigusaktidega), peavad nad vastama nendes sätestatud olulistele tervisekaitse- ja ohutusnõuetele. Vastasel juhul kuuluvad need üldise tooteohutuse direktiivi¹³ kohaldamisalasse ja peavad olema ohutud¹⁴. Ohutusnormide täitmist tagatakse turujärelevalve normidega,¹⁵ millega tagatakse tarbijakaitse, lõpetades nõuetele mittevastavate toodete ringlus või viies need nõuetega vastavusse. Tooteohutust käsitlevad õigusaktid ei sisalda erisätteid ettevõtete vastutuse kohta, vaid neis on osutatud asjaolule, et tootevastutuse direktiivi kohaldatakse juhul, kui puudusega toode põhjustab kahju. Tooteohutus ja tootevastutus on seega täiendavad mehhanismid toimiva kaupade ühtse turu saavutamiseks, millega tagatakse ohutuse kõrge tase. Tooteohutuse valdkonnas on käimas läbirääkimised mitme seadusandliku ettepaneku üle.

- **Tehisintellekti käsitleva õigusakti**¹⁶ eelnõu eesmärk on tagada, et suure riskiga tehisintellektisüsteemid vastaksid ohutus- ja põhiõigustest tulenevatele nõuetele (nt andmehaldus, läbipaistvus, inimjärelevalve). Tootevastutuse direktiivi ettepanekuga tagatakse, et kui tehisintellektisüsteemidel esineb puudusi ja need põhjustavad füüsilist kahju, varalist kahju või andmekadu, on võimalik taotleda hüvitist

---

¹⁰ Direktiiv (EL) 2019/770 digisisu üleandmise ja digiteenuste osutamise lepingute teatavate aspektide kohta.

¹¹ Määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus).

¹² Direktiiv 2004/35/EÜ keskkonnavastutusest keskkonnakahjustuste ärahoidmise ja parandamise kohta.

¹³ Direktiiv 2001/95/EÜ (üldise tooteohutuse direktiiv)

¹⁴ Lisaks valdkondlikele õigusaktidele ja üldise tooteohutuse direktiivile on olemas ka tehnoloogiapõhised, kuid horisontaalsed tooteohutust käsitlevad õigusaktid, eelkõige kavandatav tehisintellekti käsitlev õigusakt.

¹⁵ Kehtestatud määrusega (EL) 2019/1020 turujärelevalve kohta.

¹⁶ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega nähakse ette tehisintellekti käsitlevad ühtlustatud õigusnormid (tehisintellekti käsitlev õigusakt), COM(2021)206 final.

tehisintellektisüsteemi pakkujalt või mis tahes tootjalt, kes integreerib tehisintellektisüsteemi teise tootesse.

- Kavandatava **masinamääruse**¹⁷ ja **üldise tooteohutuse määruse**¹⁸, millega vaadatakse läbi kehtiv masinadirektiiv ja üldise tooteohutuse direktiiv, eesmärk on käsitleda oma vastavates valdkondades digitaliseerimise riske tooteohutuse valdkonnas, kuid mitte vastutust. Üldise tooteohutuse määruse ettepanekuga kehtestatakse veebipõhiste vahendusteenuste osutajatele lisakohustused, et võidelda ohtlike toodete internetimüügi vastu. Hiljuti vastu võetud **digiteenuste õigusaktis**¹⁹ on sätestatud horisontaalsed eeskirjad veebipõhiste vahendusteenuste osutajatele, sealhulgas internetipõhiste kauplemiskohtadele. Kui veebiplatvormid toodavad, impordivad või turustavad puudusega tooteid, võib neid pidada vastutavaks samadel tingimustel nagu vastavaid ettevõtjad. Kui veebiplatvormidel on kaupleja ja tarbija vahelises toodete müügis üksnes vahendaja roll, kohaldatakse nende suhtes digiteenuste õigusakti kohast tingimuslikku vastutusest vabastamist. Ükski neist meetmetest ei ole seotud vastutusega puudusega toodete eest. Digiteenuste õigusaktis on sätestatud, millistel tingimustel võib vahendajana tegutsevad platvormid vastutusest vabastada.

Küberturvalisuse valdkonnas on küberturvalisuse määruse²⁰ ja raadioseadmete direktiiviga²¹ seotud delegeeritud õigusakti²² eesmärk leevendada küberturvalisuse riske, kuid nendega ei reguleerita tootjate vastutust. Hiljutine **küberkerksust käsitleva õigusakti**²³ ettepanek põhineb kehtivatel normidel, et julgustada tootjaid ja tarkvaraarendajaid leevendama küberturvalisuse riske, kuid see ei käsitle vastutust.

Seoses ringmajandusega kuulutati 2020. aasta ringmajanduse tegevuskavas²⁴ välja kestlik tootepoliitika, et pakkuda kvaliteetseid, funktsionaalseid ja ohutuid tooteid, mis on ette nähtud korduskasutamiseks, parandamiseks, taastamiseks ja kvaliteetseks ringlussevõtuks. Tegevuskava ei sisalda meetmeid, mis käsitlevad vastutust puudusega toodete eest.

Käesoleva ettepanekuga paketina vastu võetud direktiivi eelnõuga lepinguvälise **süülise tsiviilvastutuse normide tehisintellektile** kohandamise kohta, püütakse hõlbustada juurdepääsu teabele ja leevendada tõendamiskoormist riiklike süülistel vastutuskordadel

---

¹⁷ COM(2021) 202 final.

¹⁸ COM(2021) 346 final, millega asendatakse üldise tooteohutuse direktiiv ja nõukogu direktiiv 87/357/EMÜ.

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) .../..., mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu (digiteenuste õigusakt) ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (COM(2020) 825 final).

²⁰ Määrus (EL) 2019/881, mis käsitleb ENISAt (Euroopa Liidu Küberturvalisuse Amet) ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia küberturvalisuse sertifitseerimist ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 526/2013 (küberturvalisuse määrus) (EMPs kohaldatav tekst), ELT L 151, 7.6.2019, lk 15–69.

²¹ Raadioseadmete direktiivi 2014/53/EL artikli 3 lõike 3 punktid e ja f.

²² Komisjoni 29. oktoobri 2021. aasta delegeeritud määrus (EL) 2022/30, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/53/EL seoses nimetatud direktiivi artikli 3 lõike 3 punktides d, e ja f osutatud oluliste nõuete kohaldamisega.

²³ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus digielementidega toodete horisontaalsete küberturvalisuse nõuete kohta ja millega muudetakse määrust (EL) 2019/1020 (COM(2022) 454 final).

²⁴ [Ringmajanduse tegevuskava](#), märts 2020.

põhinevate hüvitisnõuete puhul juhtudel, kui teatavad tehisintellektisüsteemid on seotud kahju tekitamisega. Tootevastutuse direktiivi alusel esitatud nõuetega kattumisi ei ole.

1.3. Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega

Käesolev ettepanek on kooskõlas komisjoni prioriteetidega muuta Euroopa digiajastule vastavaks ja ehitada üles tulevikukindel majandus, mis toimib inimeste hüvanguks²⁵.

Digitehnoloogiaga seotud riskide minimeerimiseks ja toodete ohutuse parandamiseks ajakohastab EL masinaid, raadioseadmeid ja üldist tooteohutust käsitlevaid õigusnorme ning töötab välja uued õigusnormid ohutute ja usaldusväärsete tehisintellektisüsteemide kohta²⁶. Käesolev ettepanek täiendab vaikumisi digitaalset moderniseerimisprotsessi, tagades, et kui tooted põhjustavad kahju, saavad kannatanud isikud olla kindlad, et nende õigust hüvitisele austatakse, ning ettevõtjatel on õiguskindlus seoses vastutusega seotud riskidega, millega nad äritegevuse käigus kokku puutuvad. Kokkuvõttes peaksid need ajakohastamiseks tehtavad pingutused võimaldama Euroopal paremini ellu viia digipöoret, mis toimib inimeste hüvanguks. Need jõupingutused peaksid aitama kaasa õiglasele ja konkurentsivõimelisele majandusele ning sujuvale ühtsele turule. Igas suuruses äriühingutel peaks olenemata tegevussektorist olema võimalus konkureerida võrdsetel tingimustel ning arendada, turustada ja kasutada digitehnoloogiat, -tooteid ja -teenuseid mahus, mis suurendab nende tootlikkust ja üleilmset konkurentsivõimet.

Käesolevas ettepanekus kinnitatakse **eelkõige seoses tehisintellektiga**, et tehisintellektisüsteemid ja TI-põhised kaubad on „tooted“ ja kuuluvad seega tootevastutuse direktiivi kohaldamisalasse, mis tähendab, et puudusega tehisintellekti tekitatud kahju korral makstakse hüvitist, ilma et kannatanud isik peaks tõendama tootja süüd, nagu ka mis tahes muu toote puhul. Teiseks selgitatakse ettepanekus, et vastutusele saab võtta mitte ainult riistvaratootjad, vaid ka tarkvara pakkujad ja digiteenuste osutajad, kes mõjutavad toote toimimist (näiteks navigatsiooniteenus autonoomses sõidukis). Kolmandaks tagatakse ettepanekuga, et tootjaid saab pidada vastutavaks muudatuste eest, mida nad teevad juba turule lastud toodetes, sealhulgas juhul, kui need muudatused on tingitud tarkvarauuendustest või masinõppest. Neljandaks leevendab läbivaadatud tootevastutuse direktiiv tõendamiskoormist keerulistel juhtudel, mis võivad hõlmata teatavaid tehisintellektisüsteemidega seotud juhtumeid, ja kui tooted ei vasta ohutusnõuetele. Seeläbi vastab direktiiv suure osas Euroopa Parlamendi²⁷ üleskutsetele tagada, et vastutust käsitlevad õigusnormid kohandataks tehisintellektile. Nende muudatuste täiendusena püütakse süül põhinevat tehisintellektiga seotud tsiviilvastutust käsitleva direktiivi paralleelse ettepanekuga tagada, et kui kannatanu peab siseriikliku õiguse alusel hüvitise saamiseks tõendama, et tehisintellektisüsteemi põhjustatud kahju tekitamises oli keegi süüdi, saab tõendamiskoormist teatavate tingimuste täitmise korral leevendada.

²⁵ COM/2020/67 final.

²⁶ Üksikasjalikumad teavet vt punkt 1.2.

²⁷ Euroopa Parlamendi 20. oktoobri 2020. aasta resolutsioon soovitud komisjonile tehisintellekti tsiviilvastutuse korra kohta (2020/2014(INL)).

Ringmajanduse puhul on ärimudelid, milles tooteid muudetakse või ajakohastatakse, üha tavalisemad ja keskse tähtsusega ELi püüdlustes saavutada kestlikkuse ja jäätmete vähendamise eesmärgid kooskõlas Euroopa rohelise kokkuleppe ja Euroopa kliimamäärusega²⁸. Käesoleva ettepaneku eesmärk on tugevdada selliseid püüdlusi nagu kestlike toodete algatus,²⁹ tagades, et tarbijate õigus saada hüvitist puudusega muudetud toodete põhjustatud kahju eest, on sama selge kui täiesti uute toodete puhul, ning luues õigusselguse, mida tööstus vajab ringmajanduse ärimudelite omaksvõtmiseks.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

Ettepaneku, nagu ka direktiivi 85/374/EMÜ aluseks on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 114 (endine Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikkel 95, endine Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu artikkel 100). Selle eesmärk on ühtlustada liikmesriikide õigusnorme, et edendada kaupade vaba liikumist, luues seeläbi ettevõtjatele siseturul võrdsed võimalused, ning tagada tarbijakaitse.

• Subsidiaarsus

Hindamise käigus jõuti järeldusele, et ELi tooteohutuse norme täiendavate ELi tootevastutuse normide lisaväärtus oli vaieldamatu³⁰. Õigupoolest tugevdavad puudusega toodete tõttu kahju kannatanud inimestele hüvitise maksmise normid ka ELi tooteohutuse norme. Mõlemad normikogumid järgivad sama poliitilist eesmärki, milleks on toimiv kaupade siseturg, mis tagab tarbijakaitse kõrge taseme, ning mõlemad vajavad ajakohastamist.

Käesolev ettepanek tagab õiguskindluse järgmistes küsimustes: i) millised tooted, ettevõtjad ja kahjuliigid kuuluvad tootevastutuse direktiivi kohaldamisalasse ning ii) asjakohane tasakaal tootjate ja tarbijate huvide vahel kogu ELis. Ilma puudusega toodete tõttu kahju kannatanud inimestele hüvitise maksmist käsitlevate ühtsete normideta seisaksid tootjad silmitsi 27 eri normikogumiga. See tooks kaasa erineva tasemega tarbijakaitse ja moonutatud konkurentsi eri liikmesriikide ettevõtjate vahel.

• Proportsionaalsus

Käesoleva ettepanekuga tagatakse tööstuse ja tarbijate huvide vahel läbimõeldud tasakaal, nagu on selgitatud mõjuhinnangu punktis 8. Ettepanekuga tagatakse õiguskindlus seoses sellega, millised tooted ja ettevõtjad on mittesüülise vastutusega hõlmatud. Samuti julgustab see kõiki ettevõtjaid, sealhulgas ELi-väliseid tootjaid, laskma ELi turule ainult ohutuid tooteid, et vältida vastutuse tekkimist. See omakorda suurendab tooteohutust.

²⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (ELT L 243, 9.7.2021, lk 1).

²⁹ [Kestlike toodete algatus \(europa.eu\)](https://europa.eu).

³⁰ Tootevastutuse direktiivi hindamine, [SWD\(2018\)157](#), lk 60.

Ettepanekuga tagatakse ka inimestele sama kaitse sõltumata sellest, kas neid kahjustav puudusega toode on füüsiline või digitaalne. Laiendades ELi tootevastutuse korra kohaldamisala nii, et see hõlmaks sõnaselgelt tarkvara pakkujaid, ettevõtjaid, kes teevad toodetes olulisi muudatusi, volitatud esindajaid ja tellimuste täitmise teenuse osutajaid, on kannatanutel parem võimalus saada kannatatud kahju eest hüvitist ning ettevõtjatele luuakse võrdsed tingimused. Hõlmates andmete kaotsimineku, hävimisest või laostusest tingitud materiaalselt kahju, tunnistatakse ettepanekus andmete tähtsust digitaalajastul. Ettepanek ei lähe siiski vajalikust kaugemale ega käsitle seega muud liiki kahju, nagu eraelu puutumatus või diskrimineerimine, mida oleks asjakohasem käsitleda muude õigusaktide raames.

Ettepanek loob ka suurema õiguskindluse ja tagab võrdsema tarbijakaitse kogu ELis. Keerulisel juhtudel jagatakse tõendamiskoormis kannatanute ja tootjate vahel õiglasemalt, mis suurendab võimalusi hüvitisnõude edukaks sissenõudmiseks. Tõendamiskoormise ümberpööramist aga ei toimu, sest see tekitaks tootjatele märkimisväärselt suuremad vastutusriskid ja võiks takistada innovatsiooni, mis võib kaasa tuua ka kõrgemad tootehinnad ja vähendada juurdepääsu uuenduslikele toodetele.

- **Vahendi valik**

Ettepanek esitatakse direktiivi vormis, mis annab liikmesriikidele paindlikkuse selle sätete sujuvaks integreerimiseks riiklikesse süsteemidesse. See on oluline, kuna ettepaneku sätted on tihedalt seotud riiklike tsiviilseadustikega ja on tihedalt integreeritud riiklikesse õigussüsteemidesse. Käesoleva ettepaneku eesmärk on tootevastutuse direktiiv täies ulatuses asendada. Tootevastutuse direktiivi muutmist uuesti sõnastamise või muutmise teel peeti ebakohaseks, sest muudatusi on vaja teha peaaegu igas artiklis.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Tootevastutuse direktiivi hindamisel³¹ 2018. aastal jõuti järeldusele, et tootevastutuse direktiiv on vahendina kokkuvõttes tulemuslik ja asjakohane, kuid sellel on mitu puudust (vt punkt 1.1).

Neid järeldusi võeti arvesse käesolevat ettepanekut toetava mõjuhinnangu ettevalmistamisel.

- **Konsulterimine sidusrühmadega**

Käesoleva ettepaneku ettevalmistamisel konsulteeris komisjon paljude sidusrühmadega, sealhulgas ELi ja liikmesriikide tarbijaühenduste ja kodanikuühiskonna organisatsioonide, tööstusliitude, ettevõtjate, kindlustusseltside, õigusbüroode, akadeemiliste ekspertide, üldsuse esindajate ja riiklike ametiasutustega. Konsultatsioonid hõlmasid esialgset mõjuhinnangut,³² 12-nädalast sihtotstarbelist avalikku konsultatsiooni, millele esitati 291 vastust, sidusrühmade

³¹ Tootevastutuse direktiivi hindamine, [SWD\(2018\)157](#).

³² [Tsiviilvastutus – vastutuseeskirjade kohandamine digiajastu ja tehisintellekti jaoks \(europa.eu\)](#).

seminare, seminari liikmesriikidega ning sihtotstarbelisi konsultatsioone ja intervjuusid sidusrühmadega, mille korraldas sõltumatu konsultant.

Allpool on esitatud kokkuvõtte sidusrühmade panusest tootevastutuse direktiivi läbivaatamise iga erieesmärgi kohta.

- **Eesmärk tagada, et vastutuse normides võetaks arvesse toodete olemust ja riske digiajastul ning ringmajanduse tingimustes**

- Enamik sidusrühmi oli seisukohal, et tuleks selgitada, et tarkvara on toode, mis kuulub tootevastutuse direktiivi kohaldamisalasse. Enamik tööstusharu sidusrühmi soovitas siiski selgitada seda asjaolu mittesiduvate suuniste kaudu, mitte tootevastutuse direktiivi seadusandliku läbivaatamise kaudu. Kõik sidusrühmad olid üksmeelel selles, et toodet võidakse küberturvalisuse nõrkuste tõttu pidada puudulikuks. 70 % avalikus konsultatsioonis osalenutest pooldas võimalust pidada tootjaid vastutavaks selle eest, et nad ei paku selliste nõrkuste kõrvaldamiseks vajalikke tarkvarauuendusi.
- Tööstusharu sidusrühmad olid vastu, et tootevastutuse direktiivile lisataks mittesüülise vastutuse nõue andmekaitsealaste rikkumiste eest, osaliselt seetõttu, et selliseid rikkumisi saab juba hüvitada muude õigusaktide, näiteks isikuandmete kaitse üldmääruse alusel. Tarbijaorganisatsioonid, riigiasutused ja valitsusvälised organisatsioonid olid pigem selle nõude lisamise poolt.
- Kõik sidusrühmad avaldasid laialdast toetust, et ettevõtjaid, kes teevad toodetes olulisi muudatusi, oleks võimalik vastutusele võtta, kui need muudetud tooted on puudusega ja põhjustavad kahju.

- **Eesmärk tagada, et väljaspool ELi asuvatelt tootjatelt ostetud puudusega toodetel on alati olemas ELis asuv vastutav isik**

Avaliku konsultatsiooni käigus nõustus või nõustus täielikult 64 % kõigist vastanutest, et tootevastutuse direktiiviga tuleb tagada tarbijakaitse olukorras, kui puudusega tooted, mis on otse ostetud ELi mittekuuluvatest riikidest ja millel puudub ELis tootja või importija, põhjustavad kahju. Arvamused lahknesid küsimuses, kas peaks olema võimalik võtta vastutusele kolmanda riigi tootja, tellimuste täitmise teenuse osutaja või internetipõhise kauplemisskoha volitatud esindaja.

- **Eesmärk lihtsustada tõendamiskoormist keerulistel juhtudel ja leevendada nõuete esitamise piiranguid, tagades samal ajal õiglase tasakaalu tootjate ja tarbijate vahel**

- Avaliku konsultatsiooni käigus leidis 77 % vastanutest, et tehniliselt keerukad tooted põhjustavad kannatanule tõendamiskoormise seisukohast probleeme. See protsent oli märkimisväärselt suurem tarbijaorganisatsioonide, valitsusväliste organisatsioonide ja kodanike seas (95 %) võrreldes äri- ja tööstusorganisatsioonidega (38 %). Tööstusharu sidusrühmad olid avatumad teabe avaldamise kohustuste ja tõendamiskoormise leevendamise suhtes keeruliste juhtumite puhul kui tõendamiskoormise ümberpööramise suhtes, mida nad pidasid radikaalseks valikuvariandiks, mis kahjustaks innovatsiooni.

Enamik tööstusorganisatsioonide, tarbijaorganisatsioonide ja õigusekspertide sidusrühmi pooldas kindlalt tootevastutuse direktiivi tehnoloogianeutraalse lähenemisviisi säilitamist. Enamik sidusrühmi oli arendusriskiga seotud kaitse kaotamise vastu.

- Tarbijaorganisatsioonid, valitsusvälised organisatsioonid ja üldsuse esindajad pooldasid alla 500 euro suuruse varalise kahju hüvitamist takistava normi kaotamist ning pooldasid seda, et pikendataks kümneaastast perioodi, mille jooksul tootjad vastutavad puudusega toote eest pärast selle turule laskmist. Tööstusharu sidusrühmad pooldasid piirangute muutmata jätmist.

- **Ekspertiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Ettepaneku ettevalmistamisel lähtuti eelkõige kahest sõltumatust uuringust: üks koostati hindamise³³ osana ja teine mõjuhinnangu³⁴ osana. Komisjon kogus 2018.–2020. aastal vastutuse ja uute tehnoloogiate eksperdirühma kaudu ka eksperdinõuandeid akadeemilistelt ringkondadelt, tarbijarühmadelt, tööstuselt ja riikide ametiasutustelt.

Õiguslik analüüs põhineb alates 1985. aastast välja kujunenud rikkalikul kohtupraktikal, eelkõige Euroopa Liidu Kohtu praktika raames, ja paljudel väljaannetel³⁵.

- **Mõjuhinnang**

Käesolevat ettepanekut toetab mõjuhinnang (SWD[xxxx]), mis on koostatud kooskõlas komisjoni parema õigusloome suunistega. Õiguskontrollikomitee vaatas mõjuhinnangu aruande läbi ja esitas selle kohta positiivse arvamuse. Mõjuhinnangu aruanne vaadati läbi, et võtta arvesse komitee märkusi, eelkõige selgitades paremini: tuvastatud probleemide ulatust, tooteohutuse normide mõju toodetega seotud kahjule, juhtumite lähtehinnangut, eelistatud poliitikavariandi mõju sidusrühmade kaupa ning algatuse asjakohasust VKEde jaoks.

Lisaks lähtestsenaariumile, mille kohaselt meetmeid ei võeta, tehti mõjuhinnangus kindlaks kolm poliitikavarianti esimese probleemi lahendamiseks, mis on seotud digiajastu ja ringmajandusega, ning kaks poliitikavarianti selle kohta, kuidas lahendada teine probleem, mis on seotud takistustega hüvitise saamisel ja hüvitisnõuete esitamisel.

- **Poliitikavariant 1a** tagaks, et selliste toodete tootjad, mille toimimiseks on vaja tarkvara või digiteenuseid, oleksid direktiivi kohaselt vastutavad. Nagu materiaalsetegi komponentide puhul, oleksid ka nende immateriaalsete digielementide pakkujad tootjaga solidaarselt vastutavad. Kuid selle poliitikavariandi puhul ei oleks eraldiseisva tarkvara tootjad tootevastutuse direktiivi alusel vastutavad.
- **Poliitikavariant 1b** põhineks poliitikavariandil 1a ja lisaks hõlmaks see kogu asjaomast tarkvara omaette tootena, sealhulgas tootele lisatud kolmandate isikute

³³ EY, Technopolis, VVA (2018), tootevastutuse direktiivi hindamisele lisatud [uuring](#).

³⁴ CSES koos Wavestone'iga, CSIL (2022), mõju hindamise uuring tootevastutuse direktiivi läbivaatamise kohta.

³⁵ Vt CSES koos Wavestone'iga, CSIL (2022), mõju hindamise uuring tootevastutuse direktiivi läbivaatamise kohta, 6. lisa bibliograafia.

tarkvara või autonoomset tarkvara, mis võib ise põhjustada kahju (nt meditsiiniseadmete nutitelefonide rakendus). Direktiivi alusel oleksid vastutavad ka ettevõtjad, kes muudavad toodet oluliselt ja viivad selle tagasi turule. Selle poliitikavariandi puhul oleks võimalik pidada vastutavaks ka ELi-välise tootja volitatud esindajat või tellimuste täitmise teenuse osutajat, kui importija ELis puudub.

- **Poliitikavariant 1c** hõlmaks poliitikavariandi 1b meetmeid ja lisaks ka mis tahes tarkvara, millel on mõju põhiõigustele. Kahju, mis tuleneb põhiõiguste rikkumisest, näiteks andmekaitseõuete rikkumisest, eraelu puutumatuse rikkumisest või diskrimineerimisest (nt tehisintellekti värbamistarkvara poolt), oleks hüvitatav.
- **Poliitikavariant 2a** lihtsustaks tarbijate tõendamiskoormist, ühtlustades: i) norme selle kohta, millal on tootjad kohustatud avaldama kannatanule kohtus vajalikku tehnilist teavet, ning ii) tingimusi, mille alusel siseriiklikud kohtud peavad eeldama, et toode on tõepoolest puudusega või et puudus tõepoolest tekitab kahju, eriti keerulistel juhtudel, kus vastutuse tõendamine on väga keeruline. Poliitikavariant 2a vähendaks piiranguid nõuete esitamisele (tühistades varalise kahju piirmäära ja pikendades vastutuse perioodi).
- **Poliitikavariant 2b** pööraks tõendamiskoormise ümber, nii et kui toode põhjustab kahju, peab tootja tõendama, et toode ei olnud puudusega ega põhjustanud kahju. Kõrvaldataks arendusriskiga seotud kaitse, mis vabastab tootjad vastutusest, kui toote puudust ei ole tippteadmiste kohaselt võimalik tuvastada. Poliitikavariant 2b vähendaks veelgi piiranguid nõuete esitamisele (piirmäärad ja tähtajad).

Mõjuhindangus eelistati poliitikavariantide kombinatsioonina nimetatud variante 1b ja 2a.

Poliitikavariant 1b tagab õiguskindluse selle suhtes, millised tooted ja tootjad on hõlmatud mittesüülise vastutusega, ning julgustab kõiki tootjaid, sealhulgas ELi-väliseid tootjaid, laskma ELi turule ainult ohutuid tooteid, et vältida vastutuse tekkimist. See tugevdab tooteohutust ning sellel on positiivne majanduslik ja sotsiaalne mõju. Samuti tagab see puudusega toote tekitatud kahju korral tarbijatele samasuguse kaitse, sõltumata sellest, kas puudus on seotud toote digitaalsete või materiaalsete komponentidega ning kui kahju tekitab puudusega autonoomne tarkvara. Sellega, et direktiivi kohaldamisalasse lisatakse sõnaselgelt tarkvarapakkujad, volitatud esindajad ja tellimuste täitmise teenuse osutajad, on kahju kannatanuil paremad võimalused saada hüvitist, sest nad ei pea tõendama tootja süüd (direktiivis sätestatud mittesüülise vastutuse põhimõte). Ringmajanduse ärimudeleid käsitlevad selgemad vastutuse normid loovad õiguskindluse ja aitavad seega selliseid ärimudeleid edendada ning avaldavad seega positiivset keskkonnamõju. Kokkuvõttes peaks poliitikavariandi 1b puhul kahju kannatanud isikute iga-aastane hüvitis lähtestsenaariumiga võrreldes suurenema 0,15 miljoni kuni 22,13 miljoni euro võrra. See tähendaks tootjate iga-aastaste kindlustusmaksete väikest suurenemist, mis oleks lähtestsenaariumiga võrreldes hinnanguliselt vahemikus 4,35 ja 8,69 miljonit eurot.

Poliitikavariandiga 2a luuakse suurem õiguskindlus ja tagatakse võrdsem tarbijakaitse tase kogu ELis, avaldades seega positiivset majanduslikku ja sotsiaalset mõju. Keerulisematel juhtudel jaguneb tõendamiskoormis kannatanute ja tootjate vahel õiglasemalt. See suurendab sellistel juhtudel hüvitisnõude eduka täitmise võimalusi. Väheneksid ebarproportsionaalsed

takistused nõuete esitamisel. Kokkuvõttes peaks kahju kannatanud isikute iga-aastane hüvitis poliitikavariandi 2a puhul lähtestsenaariumiga võrreldes suurenema 0,20 miljoni kuni 43,54 miljoni euro võrra. See tähendaks tootjate iga-aastaste kindlustusmaksete väikest suurenemist, mis oleks lähtestsenaariumiga võrreldes hinnanguliselt vahemikus 14,35 ja 28,71 miljonit eurot.

Eelistatud poliitikavariant aitab saavutada ÜRO kestliku arengu eesmäärke, eelkõige eesmärki nr 3 (hea tervis ja heaolu), kuna see avaldab positiivset sotsiaalset mõju kannatanute tervisele ja heaolule, kestliku arengu eesmärki nr 9 (innovatsiooni edendamine), pakkudes ettevõtjatele õiguskindlust innovatsiooniks, ning kestliku arengu eesmärki nr 12 (vastutustundlik tarbimine ja tootmine), parandades tooteohutust oluliste muudatuste korral.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Tootevastutuse direktiivi hindamise käigus leiti, et praegune halduskoormus on väga madal, ning seda ei ole vaja lihtsustada. Tootevastutuse eeskirjade kohandamisega digiajastu ja ringmajanduse vajadustele ei kaasne ettevõtjatele ega tarbijatele uusi halduskulusid.

Ettepaneku eesmärk on saavutada tööstuse ja tarbijate huvide vahel õiglane tasakaal, eelkõige vältides meetmeid, mis võivad VKEde jaoks raskendada innovatsiooni või tekitada lisakulusid, mida VKEedel võib olla raskem kanda. Ettepanek ei vabasta vastutusest mikroettevõtjaid ega sisalda konkreetseid leevendusmeetmeid VKEde jaoks, sest puudusega toodete tõttu vigastatud isikutele nõuetekohast hüvitist ei saa muuta sõltuvaks vastutava ettevõtte suuruselt. See moonutaks turuosaliste vahelist konkurentsi, kui sarnaseid tooteid müüvate ettevõtjate suhtes kehtiksid erinevad vastutusnormid.

- **Põhiõigused**

Nõuete esitamise suhtes piirangute vähendamise ja tõendamiskoormise leevendamisega keeruliste juhtumite korral paraneks õigus tõhusale õiguskaitsevahendile, mis on tagatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 47.

4. MÕJU EELARVELE

Ettepanek ei mõjuta ELi eelarvet.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelvalve, hindamise ja aruandluse kord**

Liikmesriigid peavad direktiivi üle võtma 12 kuud pärast selle jõustumist ja teatama komisjonile siseriiklikest rakendusmeetmetest. Komisjon on valmis pakkuma liikmesriikidele direktiivi rakendamiseks tehnilist tuge.

Komisjon vaatab direktiivi kohaldamise ja ülevõtmise läbi kuus aastat pärast selle jõustumist ja esitab vajaduse korral ettepanekud õigusaktide muutmiseks.

- **Selgitavad dokumendid**

Kavandatava direktiiviga ühtlustatakse tsiviilvastutust käsitlevad õigusaktid ning see sisaldab nii materiaalõigus- kui ka menetlusnorme. Liikmesriigid võivad direktiivi ülevõtmiseks kasutada erinevat liiki õigusakte. Seepärast on põhjendatud, et kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise deklaratsiooniga selgitavate dokumentide kohta peaksid liikmesriigid ülevõtmismeetmetest teatades lisama ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi osade ja ülevõtvate liikmesriigi õigusaktide vastavate osade vahel³⁶.

- **Ettepaneku erisätete üksikasjalik selgitus**

I peatükk – Üldsätted

I peatükis määratakse kindlaks ettepaneku sisu ja kohaldamisala ning ettepanekus kasutatud mõisted. Peatükiga viiakse tootevastutuse terminoloogia kooskõlla liidu tooteohutuse raamistikuga, võttes muu hulgas mõistete „tootja“ ja „turule laskmine“ aluseks otsusega 768/2008/EÜ³⁷ loodud uue õigusraamistiku määratlused. Samuti käsitletakse peatükis tehnoloogianeutraalsel viisil toodete tegelikku olukorda digiajastul, lisades toote määratlusse tarkvara ja digitootmisfailid ning selgitades, millal tuleb seotud teenust käsitada toote koostisosana. Samuti laiendatakse hüvitatava kahju mõistet nii, et see hõlmaks ka andmekadu või andmelaostust.

II peatükk – Erisätted, mis käsitlevad vastutust puudusega toodete eest

II peatükis sätestatakse normid, mis reguleerivad ettevõtjate vastutust puudusega toodete põhjustatud kahju eest, ning tingimused, mille alusel füüsilistel isikutel on õigus hüvitisele.

- Kriteerium, mille alusel tehakse kindlaks, kas toode on puudusega, st kas toode tagab ohutuse, mida üldsusel on õigus eeldada, on sisuliselt samal tasemel, mis tootevastutuse direktiivi puhul. Toodete muutuva olemuse kajastamiseks digiajastul ja võtmaks arvesse Euroopa Liidu Kohtu praktikat, on sellised tegurid nagu toodete omavaheline seotus või iseõppimisfunktsioon lisatud mitteammendavale loetelule teguritest, mida kohtud peavad puuduste hindamisel arvesse võtma.
- Puudusega toodete eest vastutavate ettevõtjate ringi puhul võetakse arvesse väljaspool liitu toodetud ja liidu turule lastavate toodete kasvavat tähtsust ning tagatakse, et liidus on alati ettevõtja, kelle vastu saab esitada hüvitisnõude. Ettepanek ei mõjuta digiteenuste õigusakti kohast tingimuslikku vastutusest vabastamist, sest selles on sätestatud vastutuse tingimused ainult juhtudel, kui digiplatvorm ei saa vabastust kasutada. Lisaks on käesolev ettepanek suunatud üksnes konkreetsele juhtumile, kus puudusega toode kahjustab isikut ja ta taotleb hüvitist, tegemist on stsenaariumiga, mis ei ole digiteenuste õigusaktiga hõlmatud. Samuti selgitatakse

---

³⁶ Liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühine poliitiline deklaratsioon selgitavate dokumentide kohta, ELT C 369, 17.12.2011, lk 14.

³⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta otsus nr 768/2008/EÜ toodete turustamise ühise raamistiku kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 93/465/EMÜ (ELT L 218, 13.8.2008, lk 82).

ettepanekus, millal võib vastutusele võtta ettevõtjaid, kes teevad tootes muudatusi, näiteks ringmajanduse ärimudelite kontekstis.

- Tõendamiskoormis lasub kannatanutel, kes peavad tõendama neile tekitatud kahju, toote puudust ja põhjuslikku seost nende kahe vahel. Tööstuse ja tarbijate huvide vahel õiglase tasakaalu saavutamiseks lihtsustatakse siiski tõendamiskoormist, et võtta arvesse kannatanute ees seisvaid probleeme.
- Nagu ka tootevastutuse direktiivi kohaselt, on ettevõtjaid võimalik vastutusest vabastada teataval tingimustel, mille puhul on neil tõendamiskoormis. Erandeid kohandatakse selleks, et võtta arvesse digiajastu toodete võimet muutuda ja seda, kuidas neid on võimalik muuta pärast turule laskmist. Selleks et tagada tootjatele võrdsed võimalused kogu liidus ja ühtne tarbijakaitse, tuleks tootjatele selliste puuduste korral, mis ei olnud teaduslikult ja tehniliselt avastavad, ette nähtud erandit kohaldada kõigis liikmesriikides ning tootjavastutuse direktiivist tulenevat võimalust teha erandeid ei peaks jätkama.

III peatükk – Vastutuse üldsätted

III peatükis sätestatakse üldisemat laadi vastutusnormid, mis põhinevad suurel määral kehtiva tootevastutuse direktiivi sätetel. Nähakse ette, et kui vastutavaid isikuid on kaks või enam, vastutavad nad solidaarselt. Samuti sätestatakse, et kui kahju põhjustab puudusega toode, ei vähenda tootja vastutust see, kui kahjule aitas kaasa kolmandate isikute tegevus, kuid seda võib vähendada see, kui kaasa aitas kahju kannatanu tegevus. Tarbijakaitse seisukohast on oluline, et vastutust ei saa välistada ega piirata lepingu või muude õigusaktidega. Seetõttu ei ole ka lubatud kehtestada hüvitisele maksimaalset ega minimaalset rahalist ülemmäära. Menetluse algatamise kolmeaastane tähtaeg jääb tootevastutuse direktiiviga võrreldes samaks. Ettevõtjad vastutavad puudusega toodete eest kümne aasta jooksul pärast toote turule laskmist, kuid kaebuse esitajatel on täiendav viieaastane periood juhul, kui isikukahju nähud ilmnevad aeglaselt, näiteks pärast puudusega kemikaali või toidu allaneelamist.

IV peatükk – Lõppsätted

Liikmesriigid peavad avaldama tootevastutusega seotud kohtuotsused, et tootevastutus normide ühtlustatuma tõlgendamise huvides saaksid teised liikmesriikide kohtud neid otsuseid arvesse võtta. Need läbipaistvusmeetmed hõlbustavad ka läbivaatamist, mille komisjon viib ellu kuus aastat pärast jõustumist. Lisaks standardsätetele, mis käsitlevad ülevõtmist ja jõustumist, nähakse IV peatükis ette ka tootevastutuse direktiivi kehtetuks tunnistamine ja üleminekumeetmed.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,

mis käsitleb vastutust puudusega toodete eest

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,
võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,
võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,
olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,
võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust³⁸,
toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt
ning arvestades järgmist:

- (1) Nõukogu direktiivis 85/374/EMÜ³⁹ on sätestatud ühised normid tootevastutuse kohta, et kõrvaldada liikmesriikide õigussüsteemide vahelised erinevused, mis võivad moonutada konkurentsi ja mõjutada kaupade liikumist siseturul ning millest tuleneb tarbijate erinev kaitse selliste toodete põhjustatud isiku- või varalise kahju eest.
- (2) Tootja mittesüüline vastutus on ainus vahend, mille abil võib asjakohaselt lahendada tänapäevasele tehnoloogiapõhisele tootmisele omaste riskide õiglase jaotamise probleemi.
- (3) Direktiiv 85/374/EMÜ tuleb läbi vaadata, võttes arvesse muu hulgas selliste uute tehnoloogiatega nagu tehisintellekti, uute ringmajanduse ärimudelite ja uute ülemaailmsete tarneahelatega kaasnevaid muudatusi, mis on põhjustanud vastuolusid ja õiguskindlusetust, eelkõige seoses mõiste „toode“ tähendusega. Direktiivi 85/374/EMÜ kohaldamisel saadud kogemused on näidanud ka seda, et kannatanutel on raskusi hüvitise saamisega, kuna kahju hüvitamise nõude esitamisel kehtivad piirangud ja vastutuse tõendamiseks tõendite kogumisel on raskusi, eelkõige pidades silmas üha suurenevat tehnilist ja teaduslikku keerukust. See hõlmab kahju hüvitamise

³⁸ ELT C [...], [...], lk [...].

³⁹ Nõukogu 25. juuli 1985. aasta direktiiv 85/374/EMÜ liikmesriikide tootevastutust käsitlevate õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta (EÜT L 210, 7.8.1985, lk 29).

nõudeid, mis on seotud uute tehnoloogiatega, sealhulgas tehisintellektiga. Läbivaatamine soodustab seega uute tehnoloogiate, sealhulgas tehisintellekti levitamist ja kasutuselevõttu, tagades samas, et nõude esitajatel on asjaomasest tehnoloogiast olenemata võrdne kaitsetase.

- (4) Direktiiv 85/374/EMÜ on vaja läbi vaadata ka seetõttu, et tagada sidusus ja kooskõla tooteohutust ja turujärelevalvet käsitlevate õigusaktidega liidu ja liikmesriikide tasandil. Lisaks tuleb selgitada põhimõisteid ja -kontseptsioone, et tagada sidusus ja õiguskindlus ning kajastada hiljutist Euroopa Liidu Kohtu praktikat.
- (5) Arvestades vajalike muudatuste ulatuslikkust ning selleks, et tagada selgus ja õiguskindlus, tuleks direktiiv 85/374/EMÜ kehtetuks tunnistada ja asendada uue direktiiviga.
- (6) Selleks et tagada liidu tootevastutuse korra kõikehõlmavus, tuleks mittesüülist vastutust puudusega toodete eest kohaldada kõigi vallasasjade suhtes, sealhulgas juhul, kui need on integreeritud muudesse vallasasjadesse või paigaldatud kinnisasjadesse.
- (7) Vastutust puudusega toodete eest ei tohiks kohaldada tuumaõnnetuste põhjustatud kahju korral, kui vastutus sellise kahju eest on reguleeritud liikmesriikide poolt ratifitseeritud rahvusvaheliste konventsioonidega.
- (8) Selleks et luua kõrge ja ühetaolise tarbijakaitsetasemega tõeline siseturg ning kajastada Euroopa Kohtu praktikat, ei tohiks liikmesriigid käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvates küsimustes säilitada ega kehtestada rangemaid või leebemaid sätteid, kui on sätestatud käesolevas direktiivis.
- (9) Vastavalt liikmesriigi õigussüsteemile võib kannatanu nõuda kahju hüvitamist sellise lepingulise või lepinguvälise vastutuse alusel, mis ei ole seotud toote puudusega, näiteks garantiil või süül põhinev vastutus. See hõlmab [Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi .../... (tehisintellektiga seotud vastutuse direktiiv)] sätteid, millega kehtestatakse ühised normid teabe avaldamise ja tõendamiskoormise kohta tehisintellektisüsteemi tekitatud kahju süüliste nõuete kontekstis. Selliseid sätteid, mis aitavad muu hulgas samuti saavutada tarbijate tulemusliku kaitse, ei tohiks käesolev direktiiv mõjutada.
- (10) Teatavates liikmesriikides võib kannatanul olla õigus esitada farmaatsiatoodete tekitatud kahju hüvitamise nõue siseriikliku vastutuse kohaldamise erikorra alusel ja seega on sellisel juhul farmaatsiaspektori tarbijate tõhus kaitse juba saavutatud. Käesolev direktiiv ei tohiks mõjutada selliste nõuete esitamise õigust.
- (11) Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuses nr 768/2008/EÜ⁴⁰ on sätestatud ühised põhimõtted ja erisätted, mida on kavaldada kõigi tooteid käsitlevate valdkondlike õigusaktide suhtes. Selleks et tagada kooskõla selliste õigusaktidega, on asjakohane viia käesoleva direktiivi teatavad sätted, eelkõige mõisted, vastavusse kõnealuse otsusega.

---

⁴⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta otsus nr 768/2008/EÜ toodete turustamise ühise raamistiku kohta.

- (12) Digiajastul võib toode olla materiaalne või immateriaalne. Tarkvara, nagu operatsioonisüsteemid, püsivara, arvutiprogrammid, rakendused või tehisintellektisüsteemid, pakutakse turul üha enam ja sellel on tooteohutuse seisukohast aina olulisem roll. Tarkvara saab turule lasta eraldiseisva tootena ja hiljem võib selle komponendina integreerida muudesse toodetesse ning kasutamise käigus võib see tekitada kahju. Õiguskindluse huvides tuleks seetõttu selgitada, et tarkvara on mittesüüalise vastutuse kohaldamise eesmärgil toode olenemata selle tarnimise või kasutamise viisist ning seega ka olenemata sellest, kas tarkvara salvestatakse seadmesse või sellele pääseb juurde pilvetehnoloogia abil. Tarkvara lähtekoodi ei käsitata käesoleva direktiivi kohaldamisel tootena, sest tegemist on üksnes teabega. Tarkvara arendajat või tootjat, sealhulgas tehisintellektisüsteemi pakkujat [määruse (EL).../... (tehisintellekti käsitlev õigusakt)] tähenduses, tuleks kohelda tootjana.
- (13) Selleks et mitte takistada innovatsiooni ega teadusuuringuid, ei tohiks käesolevat direktiivi kohaldada sellise vaba ja avatud lähtekoodiga tarkvara suhtes, mis on arendatud või tarnitud väljaspool äritegevust. See kehtib eelkõige sellise tarkvara kohta, sealhulgas selle lähtekoodi ja muudetud versioonide kohta, mida jagatakse avalikult ning mis on vabalt juurdepääsetav, kasutatav, muudetav ja ümberjaotatav. Kui aga tarkvara tarnitakse tasu eest või isikuandmeid kasutatakse muul viisil kui üksnes tarkvara turvalisuse, ühilduvuse või koostalitlusvõime parandamiseks ning seetõttu tarnitakse tarkvara äritegevuse käigus, tuleks käesolevat direktiivi kohaldada.
- (14) Digitootmisfaile, mis sisaldavad funktsionaalset teavet, mis on vajalik materiaalse eseme tootmiseks, võimaldades automaatset kontrolli selliste masinate või tööriistade üle nagu puurid, treipingid, freespingid ja 3D-printerid, tuleks käsitada toodetena, et tagada tarbijakaitse juhtudel, kui sellised failid on defektsed. Kahtluste vältimiseks tuleks samuti täpsustada, et elekter on toode.
- (15) Üha tavalisemaks muutub digiteenuste integreerimine tootesse või nende ühendamine tootega selliselt, et teenuse puudumine takistaks tootel täita üht oma funktsiooni, näiteks liiklusandmete pidevat edastamist navigatsioonisüsteemis. Kuigi käesolevat direktiivi ei tuleks kohaldada teenuste kui selliste suhtes, on vaja laiendada mittesüüalist vastutust nimetatud digiteenustele, kuna need on toote ohutuse jaoks sama olulised kui füüsilised või digitaalsed komponendid. Selliseid seotud teenuseid tuleks käsitada tootega ühendatud komponentidena, kui need on selle toote tootja kontrolli all selles mõttes, et neid osutab tootja ise või kui tootja soovib neid või mõjutab muul viisil nende osutamist kolmanda isiku poolt.
- (16) Arvestades immateriaalse vara kasvavat tähtsust ja väärtust, tuleks hüvitada ka andmekadu või andmelaostus, näiteks kõvakettalt kustutatud sisu, sealhulgas andmete taastamise kulud. Selle tulemusena on tarbija kaitsmiseks vaja, et lisaks sellise olulise kahju hüvitamisele, mis tuleneb surmast või isikukahjust, näiteks matuse- või ravikuludest, või saamata jäänud tulust, ning varalise kahju hüvitamisele hüvitatakse ka andmekaost või andmelaostusest tekkinud kahju. Käesolev direktiiv ei mõjuta siiski hüvitist Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/679,⁴¹ Euroopa

---

⁴¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2002/58/EÜ,⁴² Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/680⁴³ ega Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1725⁴⁴ rikkumise eest.

- (17) Õiguskindluse huvides tuleks täpsustada, et isikukahju sisaldab ka meditsiiniliselt tunnustatud kahju psühholoogilisele tervisele.
- (18) Liikmesriigid peaksid ette nägema täieliku ja nõuetekohase hüvitise igasuguse olulise kahju eest, mis tuleneb surmast või isikukahjust või vara kahjustamisest või hävimisest ning andmekaost või andmelaostusest, kuid hüvitise arvutamise normid peaksid nad siiski kehtestama ise. Lisaks ei tohiks käesolev direktiiv mõjutada mittevartalast kahju käsitlevaid siseriiklikke õigusnorme.
- (19) Tarbijate kaitsmiseks tuleks hüvitada füüsilisele isikule kuuluvale varale tekitatud kahju. Kuna vara kasutatakse üha enam nii isiklikel kui ka tööalastel eesmärkidel, on asjakohane näha ette sellises segakasutuses olevale varale tekitatud kahju hüvitamine. Pidades silmas käesoleva direktiivi eesmärki kaitsta tarbijaid, tuleks direktiivi kohaldamisalast välja jätta vara, mida kasutatakse üksnes tööalastel eesmärkidel.
- (20) Käesolevat direktiivi tuleks kohaldada toodete suhtes, mis lastakse turule või, kui see on asjakohane, võetakse kasutusele äritegevuse käigus kas tasuta eest või tasuta, näiteks tooted, mida tarnitakse sponsorkampaania raames, või tooted, mis on valmistatud riiklikest vahenditest rahastatava teenuse osutamiseks, kuna see tarneviis on endiselt majanduslikku või ärilist laadi.
- (21) Käesolev direktiiv ei tohiks mõjutada selliseid riikliku tasandi õiguskaitsevahendeid nagu kohtumenetlused, kohtuvälised lahendused, vaidluste kohtuväline lahendamine või esindushagid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile (EL) 2020/1828⁴⁵ või liikmesriikide kollektiivse õiguskaitse süsteemide alusel.
- (22) Tarbijate tervise ja vara kaitsmiseks ei tuleks toote puuduste kindlaksmääramisel lähtuda selle kasutuskõlblikkusest, vaid sellise ohutuse puudumisest, mida üldsusel on õigus eeldada. Toote puuduste hindamine peaks hõlmama objektiivset analüüsi ega tohiks viidata ohutusele, mida igal konkreetsel isikul on õigus eeldada. Ohutust, mida üldsusel on õigus eeldada, tuleks hinnata, võttes muu hulgas arvesse kõnealuse toote sihtotstarvet, objektiivseid tunnuseid ja omadusi ning selle kasutajarühma erinõudeid, kellele toode on mõeldud. Mõnede toodetega, nagu eluvõimelisust toetavad

---

⁴² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiiv 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatus kaitset elektroonilise side sektoris (EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37).

⁴³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK (ELT L 119, 4.5.2016, lk 89).

⁴⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

⁴⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2020. aasta direktiiv (EL) 2020/1828, mis käsitleb tarbijate kollektiivsete huvide kaitsmise esindushagisid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/22/EÜ (ELT L 409, 4.12.2020, lk 1).

meditsiiniseadmed, kaasneb eriti suur oht inimestele kahju tekitada ja seetõttu on nendega seotud eriti kõrged ohutusalasused ootused. Selliste ootuste arvessevõtmiseks peaks kohtul olema võimalik pidada toodet puudusega tooteks ilma selle tegelikku puudust kindlaks määramata, kui see kuulub samasse tootmisseeriasse kui toode, mille puhul on juba tõendatud, et see on puudusega.

- (23) Selleks et kajastada omavahel ühendatud toodete suurenevat levikut, tuleks toote ohutuse hindamisel võtta arvesse ka muude toodete mõju kõnealusele tootele. Arvesse tuleks võtta ka toote õpivõime mõju tema ohutusele pärast kasutuselevõttu, et kajastada õigusjärgsest ootust, et toote tarkvara ja selle aluseks olevad algoritmid on projekteeritud nii, et ära hoida toote ohtlikku käitumist. Selleks et kajastada seda, et digiajastul jäävad paljud tooted tootja kontrolli alla ka pärast nende turulelaskmist, tuleks toote ohutuse hindamisel arvesse võtta ka ajahetke, millest alates toode ei ole enam tootja kontrolli all. Samuti võib toodet pidada puudusega tooteks, kui sellel on küberturvanõrkused.
- (24) Selleks et kajastada tooteohutust ja turujärelevalvet käsitlevate õigusaktide asjakohasust sellise ohutustaseme kindlaksmääramisel, mida üldsusel on õigus eeldada, tuleks selgitada, et hindamisel tuleks arvesse võtta ka ohutusnõudeid, sealhulgas ohutusega seotud küberturvalisuse nõudeid, ning reguleerivate asutuste sekkumist, näiteks toodete tagasinõudmist, või ettevõtjate endi sekkumist. Sellised sekkumised ei tohiks siiski iseenesest olla aluseks eeldusele, et toode on puudusega.
- (25) Tarbijate valikuvõimaluste suurendamise huvides ja innovatsiooni soodustamiseks ei tohiks järeldada, et toode on puudusega ainuüksi seetõttu, et turul on või turule lastakse hiljem parem toode. Samuti ei tohiks ainuüksi tooteuundite või versioonitäiendite pakkumisest järeldada, et toote varasem versioon on puudusega.
- (26) Tarbijate kaitsmiseks peab vastutus hõlmama iga tootmisprotsessi kaasatud tootjat niivõrd, kuivõrd tema toode või tarnitud komponent on puudusega. Kui tootja integreerib tootesse teise tootja puudusega komponendi, peaks kannatanul olema võimalik nõuda sama kahju hüvitamist kas toote tootjalt või komponendi tootjalt.
- (27) Selleks et tagada, et kannatanu nõue on täitmisele pööratav juhul, kui tootja asub väljaspool liitu, peaks olema võimalik pidada vastutavaks toote importijat ja tootja volitatud esindajat. Turujärelevalvega seotud praktilised kogemused on näidanud, et tarneahelasse kuuluvad mõnikord ettevõtjad, kelle uudne vorm tähendab seda, et nad ei sobi kehtiva õigusraamistikuga kohaselt hästi tavapärasesse tarneahelasse. Nii on see eelkõige tellimuste täitmise teenuse osutajate puhul, kes täidavad samu ülesandeid nagu importijad, kuid ei pruugi alati vastata tavapärasele importija määratlusele liidu õiguses. Võttes arvesse asjaolu, et tellimuste täitmise teenuse osutaja on tooteohutuse ja turujärelevalve raamistikus ettevõtja, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/1020⁴⁶ kohaselt, peaks olema võimalik teda vastutusele võtta, kuid arvestades selle rolli teisejärgulisust, peaks ta vastutama ainult juhul, kui ükski importija ega volitatud esindaja ei asu liidus. Selleks et vastutus tulemuslikult suunata tootjale, importijale, volitatud esindajale või tellimuste täitmise teenuse osutajale,

---

⁴⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1020 turujärelevalve ja toodete vastavuse kohta ning millega muudetakse direktiivi 2004/42/EÜ ja määruseid (EÜ) nr 765/2008 ja (EL) nr 305/2011 (ELT L 169, 25.6.2019, lk 1).

peaks turustajat olema võimalik vastutusele võtta üksnes juhul, kui ta ei suuda viivitamata tuvastada liidus asuvat asjaomast ettevõtjat.

- (28) Internetimüük on pidevalt ja kindlalt suurenenud ning toonud kaasa uued ärimudelid ja turuosalised, näiteks digiplatvormid. [Määrus [.../...], mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu (digiteenuste õigusakt),] ja [määrus [.../...], mis käsitleb üldise tooteohutuse kohta] reguleerivad muu hulgas digiplatvormide kohustusi ja vastutust ebaseadusliku sisu, sealhulgas toodete eest. Kui digiplatvorm on puudusega toote tootja, importija või turustaja, peaks ta vastutama samadel tingimustel kui selline ettevõtja. Kui veebiplatvormidel on kaupleja ja tarbija vahelises toodete müügis üksnes vahendaja roll, kohaldatakse nende suhtes digiteenuste õigusakti kohast tingimuslikku vastutusest vabastamist. Digiteenuste õigusaktis on siiski sätestatud, et digiplatvorm, mis võimaldab tarbijal sõlmida kauplejaga kauglepingu, ei ole tarbijakaitse normide kohaselt vastutusest vabastatud, kui ta esitleb toodet või võimaldab muul moel konkreetse tehingu teha viisil, mis paneks keskmise tarbija uskuma, et toodet pakub kas digiplatvorm ise või tema alluvuses või kontrolli all tegutsev kaupleja. Kui digiplatvorm esitleb toodet või võimaldab muul moel teha konkreetse tehingu, peaks kõnealuse põhimõtte kohaselt olema võimalik võtta teda vastutusele samamoodi nagu turustajat käesoleva direktiivi alusel. See tähendab, et ta vastutab üksnes siis, kui ta esitleb toodet või võimaldab muul moel teha konkreetse tehingu, ja üksnes juhul, kui digiplatvorm ei suuda viivitamata tuvastada liidus asuvat asjaomast ettevõtjat.
- (29) Üleminekul lineaarmajanduselt ringmajandusele on tooted projekteeritud nii, et need oleksid vastupidavamad, korduskasutatavad, parandatavad ja täiendatavad. Liit edendab ka toodete ja komponentide kasutamisega pikendavaid uuenduslikke ja kestlikke tootmis- ja tarbimisviise, nagu taastamine, renoveerimine ja parandamine⁴⁷. Lisaks on võimalik toodet muuta tarkvara muutmise, sealhulgas versioonitäiendite abil. Kui toodet muudetakse oluliselt väljaspool algse tootja kontrolli, peetakse seda uueks tooteks ja isikut, kes tegi olulise muudatuse, peaks olema võimalik pidada muudetud toote tootjana vastutavaks, sest asjakohaste liidu õigusaktide kohaselt vastutab ta selle eest, et toode vastab ohutusnõuetele. Kas muudatus on oluline, määratakse kindlaks asjakohastes liidu ja liikmesriikide ohutusalasustes õigusaktides sätestatud kriteeriumide alusel, näiteks juhul, kui muudetakse algset kavandatud otstarvet või mõjutatakse toote vastavust kohaldatavatele ohutusnõuetele. Ringmajanduse riskide õiglase jaotamise huvides tuleks olulise muudatuse teinud ettevõtja vastutusest vabastada, kui ta suudab tõendada, et kahju on seotud toote osaga, mida muudatus ei mõjutanud. Käesoleva direktiivi alusel ei tohiks vastutust kohaldada ettevõtjate suhtes, kes teevad parandusi või muid toiminguid, millega ei kaasne olulisi muudatusi.
- (30) Võttes arvesse süüst sõltumatu vastutuse panemist ettevõtjale ja selleks, et saavutada riski õiglase jaotamine, peaks kannatanul, kes nõuab puudusega toote tekitatud kahju hüvitamist, lasuma kohustus tõendada kahju, toote puudust ja põhjuslikku seost nende kahe vahel. Kannatanu on siiski sageli tootjaga võrreldes oluliselt ebasoodsamas olukorras, kuna tootjal on juurdepääs teabele selle kohta, kuidas toode toodeti ja kuidas see toimib, ning ta saab sellest teabest aru. Selline teabe asümmeetria võib

⁴⁷ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Uus ringmajanduse tegevuskava. Puhtama ja konkurentsivõimelisema Euroopa nimel“ (COM(2020) 98 final).

kahjustada riski õiglast jaotamist, eelkõige tehniliselt või teaduslikult keerukatel juhtudel.

- (31) Seepärast on vaja hõlbustada hageja juurdepääsu kohtumenetluses kasutatavatele tõenditele, tagades samal ajal, et selline juurdepääs piirdub vajaliku ja proportsionaalse juurdepääsuga ning et kaitstakse konfidentsiaalset teavet ja ärisaladusi. Selliste tõendite hulka peaksid kuuluma ka dokumendid, mille kostja peab koostama *ex novo*, kogudes või liigitades olemasolevaid tõendeid.
- (32) Seoses ärisaladustega Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/943⁴⁸ tähenduses peaks liikmesriigi kohtutel olema õigus võtta erimeetmeid, et tagada ärisaladuste konfidentsiaalsus menetluse ajal ja pärast seda, saavutades samal ajal õiglase ja proportsionaalse tasakaalu ärisaladuse omaja saladuse hoidmise huvi ja kannatanu huvide vahel. See peaks hõlmama vähemalt meetmeid, millega antakse vaid piiratud arvule inimestele juurdepääs ärisaladusi või väidetavaid ärisaladusi sisaldavatele dokumentidele ning kohtuistungitele või väljajätetega dokumentidele või kohtuistungite protokollidele. Selliste meetmete üle otsustamisel peaksid liikmesriigi kohtud võtma arvesse: i) vajadust tagada õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele; ii) poolte ja vajaduse korral kolmandate isikute õigustatud huve ning iii) kummalegi poolele ja vajaduse korral kolmandatele isikutele tulenevat võimalikku kahju, kui sellised meetmed võetakse või need tagasi lükatakse.
- (33) Samuti on vaja leevendada hageja tõendamiskoormist, kui teatavad tingimused on täidetud. Hageja tõendamiskõrskuste vähendamiseks kasutatakse tavaliselt ümberlükatavaid eeldusi ja need võimaldavad kohtul tugineda puuduse või põhjusliku seose olemasolu näitamisel mõnele muule tõendatud asjaolule, säilitades samal ajal kostja õigused. Selleks et motiveerida täitma teabe avaldamise kohustust, peaksid liikmesriikide kohtud eeldama, et toode on puudusega, kui kostja seda kohustust ei täida. Tarbijate ja üldsuse kaitsmiseks kahju tekkimise ohu eest on vastu võetud palju õigusnorme ja kohustuslikke ohutusnõudeid. Selleks et tugevdada tooteohutusnormide ja vastutuse normide vahelist tihedat seost, tuleks selliste nõuete täitmatajätmise korral eeldada, et toode on puudusega. See hõlmab ka juhtumeid, kus toode ei ole varustatud vahenditega, mis võimaldavad salvestada teavet toote toimimise kohta, nagu on nõutud liidu või liikmesriigi õiguses. Sama peaks kehtima ilmse rikke korral, näiteks kui klaaspudel tavapärase kasutamise ajal lõhkeb, sest tarbetult koormav on nõuda hagejalt puuduse tõendamist, kui asjaolud on sellised, et selle olemasolu on vaieldamatu.
- (34) Liikmesriigi kohus peaks eeldama ka toote puudust või põhjuslikku seost kahju ja puuduse vahel või mõlemat, kui vaatamata sellele, et kostja avaldab teavet, oleks hagejal kohtuasja tehnilist või teaduslikku keerukust arvestades ülemäära raske tõendada toote puudust või põhjuslikku seost või mõlemat. Sellisel juhul kahjustataks tõendite nõudmisega hüvitise saamise õiguse tõhusust. Võttes arvesse, et tootjal on eksperditeadmised ja ta on paremini informeeritud kui kannatanu, peaks eelduse ümber lükkama tootja. Tehnilise või teadusliku keerukuse peaks kindlaks tegema liikmesriigi kohus iga juhtumi puhul eraldi, võttes arvesse erinevaid tegureid. Nende tegurite hulka peaks kuuluma toote, näiteks uuendusliku meditsiiniseadme keerukus;

---

⁴⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/943, milles käsitletakse avalikustamata oskusteabe ja äriteabe (ärisaladuste) ebaseadusliku omandamise, kasutamise ja avalikustamise vastast kaitset (ELT L 157, 15.6.2016, lk 1).

kasutatud tehnoloogia, näiteks masinõppe keerukus; hageja poolt analüüsitava teabe ja andmete keerukus ning põhjusliku seose keerukus, näiteks ravimi või toiduaine ja terviseprobleemi tekkimise vahelise seose korral, või sellise seose keerukus, mille tõendamine nõuaks hagejalt tehisintellektisüsteemi sisemise toimimise selgitamist. Ka ülemääraseid raskusi peaks liikmesriigi kohus hindama iga juhtumi puhul eraldi. Kuigi hageja peaks esitama argumendid ülemääraste raskuste kohta, ei tohiks nõuda selliste raskuste tõendamist. Näiteks tehisintellektisüsteemi käsitlevas nõudes ei peaks hageja selleks, et kohus saaks otsustada, kas esinevad ülemäärased raskused, olema kohustatud selgitama tehisintellektisüsteemi eriomadusi ega seda, kuidas need omadused raskendavad põhjusliku seose kindlakstegemist. Kostjal peaks olema võimalus vaidlustada ülemääraste raskuste olemasolu.

- (35) Selleks et jaotada riski õiglaselt ja vältida tõendamiskoormise ümberpööramist, peaks hageja eelduse kasutamiseks tõendama piisavalt asjakohaste tõenditega, et on tõenäoline, et juhul, kui hageja raskused on seotud puuduse tõendamisega, on toode puudusega, või et juhul, kui hageja raskused on seotud põhjusliku seose tõendamisega, on toote puudus kahju tekkimise tõenäoline põhjus.
- (36) Riski õiglase jaotamise huvides tuleks ettevõtja vastutusest vabastada, kui ta suudab tõendada teatavate süüd välistavate asjaolude olemasolu. Ta ei peaks vastutama, kui ta suudab tõendada, et mõni teine isik on põhjustanud vastu tema tahtmist toote väljaviimise tootmisprotsessist või et toote puuduse tegelik põhjus oli kohustuslike eeskirjade järgimine.
- (37) Turule laskmise või kasutuselevõtu hetk on tavaliselt hetk, mil toode ei ole enam tootja kontrolli all, samas kui turustaja jaoks on see hetk, mil ta toote turul kättesaadavaks teeb. Seepärast tuleks tootja vastutusest vabastada, kui ta tõendab, et on tõenäoline, et toote turule laskmise või kasutuselevõtmise hetkel ei olnud kahju põhjustanud puudust või et see tekkis pärast seda hetke. Ent kuna digitehnoloogia võimaldab tootjal teostada kontrolli ka pärast toote turule laskmist või kasutuselevõttu, peaks tootja vastutama ka puuduste eest, mis tekivad pärast seda hetke nende kontrolli all oleva tarkvara või seotud teenuste tõttu, olgu tegemist kas uuendi või versioonitäiendi või masinõppe algoritmiga. Sellist tarkvara või seotud teenuseid tuleks käsitada tootja kontrolli all olevatena, kui neid tarnib tootja või kui tootja annab loa või mõjutab muul viisil nende tarnimist kolmanda isiku poolt.
- (38) Ettevõtja võimalust vältida vastutust, tõendades, et puudus tekkis pärast toote turule laskmist või kasutuselevõttu, tuleks piirata ka juhul, kui toote puudus seisneb selles, et puudub tarkvarauuend või versioonitäiend, mis on vajalik küberturvanõrkuste kõrvaldamiseks ja toote ohutuse säilitamiseks. Sellised nõrgad kohad võivad mõjutada toodet nii, et see tekitab kahju käesoleva direktiivi tähenduses. Võttes arvesse liidu õigusest, näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2017/745⁴⁹ tulenevat tootja vastutust toote ohutuse eest kogu selle olelusringi jooksul, peaks tootja vastutama ka kahju eest, mille on põhjustanud tema suutmatus tarnida tarkvara turvauuendeid või versioonitäiendeid, mis on vajalikud toote nõrkade kohtade kõrvaldamiseks, et reageerida muutuvatele küberriskidele. Seda vastutust ei tohiks

⁴⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2017. aasta määrus (EL) 2017/745, milles käsitletakse meditsiiniseadmeid, millega muudetakse direktiivi 2001/83/EÜ, määrust (EÜ) nr 178/2002 ja määrust (EÜ) nr 1223/2009 ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 90/385/EMÜ ja 93/42/EMÜ (ELT L 117, 5.5.2017, lk 1).

kohaldada, kui sellise tarkvara tarnimine või paigaldamine ei ole tootja kontrolli all, näiteks kui toote omanik ei paigalda toote ohutuse tagamiseks või säilitamiseks tarnitud uuendit või versioonitäiendit.

- (39) Riskide õiglase jaotamise huvides tuleks tootja vastutusest vabastada ka siis, kui ta tõendab, et teaduslike ja tehniliste teadmiste tase, mille kindlaksmääramisel on viidatud kõige kõrgemale kättesaadavate objektiivsete teadmiste tasemele ja mitte kõnealuse tootja tegelikele teadmistele, kui toode oli tema kontrolli all, oli selline, et puuduse olemasolu ei olnud võimalik avastada.
- (40) Võib tekkida olukord, kus kaks või enam isikut vastutavad sama kahju eest, eelkõige juhul, kui puudusega komponent on integreeritud tootesse, mis kahju põhjustab. Sellisel juhul peaks kannatanul olema võimalik nõuda hüvitist nii tootjalt, kes integreeris puudusega komponendi oma tootesse, kui ka puudusega komponendi tootnud tootjalt. Tarbijakaitse tagamiseks tuleks sellises olukorras pidada kõiki pooli solidaarselt vastutavaks.
- (41) Võib tekkida olukord, kus peale toote puuduse mõjutab kahju tekkimist lisaks potentsiaalselt vastutava ettevõtja tegevusele või tegevusetusele ka näiteks sellise kolmanda isiku tegevus või tegevusetus, kes kasutab ära toote küberturvanõrkust. Tarbijakaitse huvides ei tohiks juhul, kui toode on puudusega, näiteks sellise nõrkuse tõttu, mis muudab toote vähem ohutuks kui üldsusel on õigus eeldada, ettevõtja vastutust sellise tegevuse või tegevusetuse tõttu vähendada, Siiski peaks olema võimalik ettevõtja vastutust vähendada või välistada, kui kannatanu ise on ettevaatamatuse tõttu kaasa aidanud kahju põhjustamisele.
- (42) Tarbijakaitse eesmärgi saavutamist kahjustaks see, kui lepingutingimustega oleks võimalik ettevõtja vastutust piirata või välistada. Seetõttu ei tohiks lubada lepingulisi erandeid. Samal põhjusel ei tohiks olla võimalik siseriiklike õigusnormidega vastutust piirata või välistada, näiteks kehtestades ettevõtja vastutusele rahalise ülemmäära.
- (43) Arvestades, et tooted vananevad aja jooksul ning teaduse ja tehnoloogia arenedes töötatakse välja kõrgemad ohutusstandardid, ei oleks mõistlik panna tootjat piiramatuks ajaks vastutama oma toodete puuduste eest. Seetõttu peaks vastutus kehtima mõistliku aja jooksul, s.o kümme aastat pärast turule laskmist, ilma et see piiraks lahendamisel olevate nõuete menetlemist kohtus. Selleks et vältida kahju hüvitamise võimaluse põhjendamatu eitamist, peaks aegumistähtaeg olema 15 aastat, kui meditsiinilistest tõenditest selgub, et isikukahju nähud ilmnevad aeglaselt.
- (44) Kuna oluliselt muudetud toode on põhimõtteliselt uus toode, peaks aegumistähtaeg uuesti algama pärast seda, kui toodet on oluliselt muudetud näiteks sellise taastamise tulemusel, mis muudab toodet nii, et see võib mõjutada toote vastavust kohaldatavatele ohutusnõuetele.
- (45) Selleks et hõlbustada käesoleva direktiivi ühtlustatud tõlgendamist liikmesriikide kohtutes, tuleks liikmesriikidelt nõuda, et nad avaldaksid asjakohased kohtuotsused tootja vastutuse kohta.
- (46) Komisjon peaks käesolevat direktiivi hindama. Vastavalt Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel sõlmitud institutsioonidevahelise

parema õigusloome kokkuleppe⁵⁰ punktile 22 peaks see hindamine põhinema viiel kriteeriumil, milleks on tõhusus, mõjus, asjakohasus, sidusus ja ELi lisaväärtus, ning moodustama aluse võimalike edasiste meetmete mõju hindamiseks. Õiguskindluse huvides ei tuleks käesolevat direktiivi kohaldada toodete suhtes, mis on liidu turule lastud või kasutusele võetud enne direktiivi ülevõtmise kuupäeva. On vaja ette näha üleminekukord, et tagada direktiivi 85/374/EMÜ alusel jätkuv vastutus kahju eest, mille on põhjustanud puudusega toode, mis on turule lastud või kasutusele võetud enne nimetatud kuupäeva.

- (47) Kuna käesoleva direktiivi eesmärke, nimelt tagada siseturu toimimine, moonutamata konkurents ja tarbijakaitse kõrge tase, ei suuda liikmesriigid kaubaturu kogu liitu hõlmava olemuse tõttu piisavalt saavutada, küll aga saab neid vastutust käsitlevate ühiste normide ühtlustamise kaudu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

Üldsätted

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesolevas direktiivis sätestatakse ühised normid ettevõtja vastutuse kohta kahju eest, mida füüsiline isik on kannatanud puudusega toote tõttu.

Artikkel 2

Kohaldamisala

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse toodete suhtes, mis on turule lastud või kasutusele võetud pärast [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: 12 kuud pärast jõustumist].
2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata tuumaõnnetuste põhjustatud kahju korral, kui vastutus sellise kahju eest on reguleeritud liikmesriikide poolt ratifitseeritud rahvusvaheliste konventsioonidega.
3. Käesolev direktiiv ei mõjuta:

---

⁵⁰ Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel 13. aprillil 2016 sõlmitud institutsioonidevaheline parema õigusloome kokkulepe (ELT L 123, 12.5.2016, lk 1).

- a) isikuandmete kaitset käsitlevate liidu õigusaktide, eelkõige määruse (EL) 2016/679, direktiivi 2002/58/EÜ ja direktiivi (EL) 2016/680 kohaldatavust;
- b) liikmesriigi õigusnorme, mis käsitlevad tagasinõudeõigust kahe või enama artikli 11 kohaselt solidaarselt vastutava ettevõtja vahel või juhul, kui kahju põhjustas nii puudusega toode kui ka artiklis 12 osutatud kolmanda isiku tegevus või tegevusetus;
- c) õigusi, mis võivad kannatanul olla lepingulist või lepinguvälist vastutust käsitlevate liikmesriigi õigusnormide alusel muul põhjusel kui toote puuduse tõttu, sealhulgas liidu õiguse siseriiklike rakendusnormide alusel, nagu [tehisintellektiga seotud vastutuse direktiiv];
- d) kannatanu õigusi, mis tal võivad olla 30. juulil 1985 liikmesriigi õiguses kehtinud vastutuse kohaldamise erikorra alusel.

Artikkel 3

Ühtlustamistase

Liikmesriik ei jäta kehtima ega kehtesta oma õiguses sätteid, mis erinevad käesoleva direktiiviga kehtestatud, sealhulgas ei rangemaid ega leebemaid sätteid tarbijakaitse erineva taseme saavutamiseks, kui käesolevas direktiivis ei ole sätestatud teisiti.

Artikkel 4

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- (1) „toode“ – iga vallasasi, isegi kui see on integreeritud teise vallas- või kinnisasja. „Toode“ hõlmab elektrit, digitootmisfaile ja tarkvara;
- (2) „digitootmisfail“ – vallasasja digiversioon või digimall;
- (3) „komponent“ – materiaalne või immateriaalne vara või seotud teenus, mis on tootesse integreeritud või tootega ühendatud kas selle toote tootja poolt või tootja kontrolli all;
- (4) „seotud teenus“ – digiteenus, mis on tootesse integreeritud või tootega ühendatud nii, et selle puudumine takistaks tootel täita üht või mitut funktsiooni;
- (5) „tootja kontroll“ – toote tootja annab loa a) komponendi, sealhulgas tarkvarauuendi või versioonitäiendi integreerimiseks, ühendamiseks või tarnimiseks kolmanda isiku poolt või b) toote muutmiseks;
- (6) „kahju“ – materiaalne kahju, mis tuleneb järgmisest:
  - a) surm või isikukahju, sealhulgas meditsiiniliselt tuvastatud kahju vaimsele tervisele;

- b) vara kahjustamine või hävimine, välja arvatud:
- i) puudusega toode ise;
  - ii) toode, mis on kahjustunud toote puudusega komponendi tõttu;
  - iii) vara, mida kasutatakse üksnes tööalastel eesmärkidel;
- c) andmekadu või andmelaostus, kui asjaomaseid andmeid ei kasutata üksnes tööalastel eesmärkidel;
- (7) „andmed“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2022/868⁵¹ artikli 2 punktis 1 määratletud andmed;
- (8) „turule laskmine“ – toote esmakordne liidu turul kättesaadavaks tegemine;
- (9) „turul kättesaadavaks tegemine“ – äritegevuse käigus toote tasuline või tasuta tarnimine liidu turul turustamiseks, tarbimiseks või kasutamiseks;
- (10) „kasutuselevõtt“ – toote esmakordne, tasu eest või tasuta kasutamine liidus äritegevuse käigus olukorras, kus toodet ei ole enne esmakordset kasutamist turule lastud;
- (11) „tootja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes arendab, valmistab või toodab toote või laseb toote projekteerida või valmistada või kes turustab seda toodet oma nime või kaubamärgi all või kes arendab, valmistab või toodab toote oma tarbeks;
- (12) „volitatud esindaja“ – liidus asutatud füüsiline või juriidiline isik, kes on saanud tootjalt kirjaliku volituse tegelda kindlaksmääratud ülesannetega tema nimel;
- (13) „importija“ – füüsiline või juriidiline isik, kelle asukoht on liidus ja kes laseb liidu turule kolmandast riigist pärit toote;
- (14) „tellimuste täitmise teenuse osutaja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes pakub oma äritegevuse raames vähemalt kahte järgmist teenust: toote ladustamine, pakendamine, adresseerimine ja saatmine, ilma et see toode talle kuuluks, välja arvatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 97/67/EÜ⁵² artikli 2 punktis 1 määratletud postiteenused, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/644⁵³ artikli 2 punktis 2 määratletud postipakkide kättetoimetamise teenused ning kõik muud postiteenused või kaubaveoteenused;
- (15) „turustaja“ – tarneahelas osalev füüsiline või juriidiline isik, välja arvatud tootja või importija, kes teeb toote turul kättesaadavaks;

---

⁵¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2022. aasta määrus (EL) 2022/868 Euroopa andmehalduse kohta ning millega muudetakse määrust (EL) 2018/1724 (andmehalduse määrus) (ELT L 152, 3.6.2022, lk 1).

⁵² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 1997. aasta direktiiv 97/67/EÜ ühenduse postiteenuste siseturu arengut ja teenuse kvaliteedi parandamist käsitlevate ühiseeskirjade kohta (EÜT L 15, 21.1.1998, lk 14).

⁵³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. aprilli 2018. aasta määrus (EL) 2018/644 postipakkide piiriülese kättetoimetamise teenuste kohta (ELT L 112, 2.5.2018, lk 19).

- (16) „ettevõtja“ – toote või komponendi tootja, seotud teenuse osutaja, volitatud esindaja, importija, tellimuste täitmise teenuse osutaja või turustaja;
- (17) „digiplatvorm“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) .../..., mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu (digiteenuste õigusakt)⁺ artikli 2 punktis h määratletud digiplatvorm.

II PEATÜKK

Erisätted, mis käsitlevad vastutust puudusega toodete eest

Artikkel 5

Õigus hüvitisele

1. Liikmesriik tagab, et igal füüsilisel isikul, kes kannab puudusega toote tõttu kahju (edaspidi „kannatanu“), on vastavalt käesoleva direktiivi sätetele õigus hüvitisele.
2. Liikmesriik tagab, et lõike 1 kohase hüvitisnõude võib esitada ka:
  - a) isik, kes on seaduse või lepingu alusel üle võtnud või kellele on üle läinud kannatanu õigused, või
  - b) isik kes kooskõlas liidu või liikmesriigi õigusega tegutseb ühe või mitme kannatanu nimel.

Artikkel 6

Toodete puudused

1. Toode on puudusega, kui see ei taga üldsusele õigusega eeldatud ohutust, võttes arvesse kõiki asjaolusid, kaasa arvatud järgmist:
  - a) toote esitusviis, sealhulgas paigaldus-, kasutus- ja hooldusjuhend;
  - b) toote mõistlikult eeldatav kasutamine ja väärkasutus;
  - c) mõju, mida pärast kasutuselevõttu avaldab tootele õpivõimelisus;
  - d) mõju, mida tootele avaldavad muud tooted, mille puhul võib põhjendatult eeldada, et neid kasutatakse koos tootega;

⁺ Väljaannete talitus: Palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 30/22 (2020/0361(COD)) sisalduva direktiivi number ning joonealusesse märkusesse kõnealuse direktiivi number, kuupäev, pealkiri ja ELT viide.

- e) ajahetk, mil toode turule lasti või kasutusele võeti, või kui tootja säilitab pärast seda hetke toote üle kontrolli, siis ajahetk, millest alates toode ei ole enam tootja kontrolli all;
  - f) toote ohutusnõuded, sealhulgas ohutusega seotud küberturvalisuse nõuded;
  - g) reguleeriva asutuse või artiklis 7 osutatud ettevõtja tooteohusalane sekkumine;
  - h) selle lõppkasutaja konkreetsed ootused, kellele toode on mõeldud.
2. Toodet ei peeta puudusega tooteks üksnes sel põhjusel, et juba on turule lastud või kasutusele võetud parem toode, sealhulgas tooteuend või versioonitüüp, või seda tehakse edaspidi.

Artikkel 7

Puudusega toodete eest vastutavad ettevõtjad

1. Liikmesriik tagab, et puudusega toote tootjat saab pidada vastutavaks kõnealuse toote tekitatud kahju eest.

Liikmesriik tagab, et kui puudusega komponent on põhjustanud toote puuduse, võib sama kahju eest vastutavaks pidada ka puudusega komponendi tootjat.
2. Liikmesriik tagab, et kui puudusega toote tootja asub väljaspool liitu, saab puudusega toote importijat ja tootja volitatud esindajat pidada vastutavaks kõnealuse toote tekitatud kahju eest.
3. Liikmesriik tagab, et kui puudusega toote tootja asub väljaspool liitu ja kumbki lõikes 2 osutatud ettevõtjatest ei asu liidus, saab puudusega toote tekitatud kahju eest vastutavaks pidada tellimuste täitmise teenuse osutajat.
4. Iga füüsilist või juriidilist isikut, kes muudab toodet, mis on juba turule lastud või kasutusele võetud, käsitatakse lõike 1 kohaldamisel toote tootjana, kui muudatust peetakse asjakohaste liidu või siseriiklike tooteohutusnormide kohaselt oluliseks ja see on tehtud väljaspool algse tootja kontrolli.
5. Liikmesriik tagab, et kui lõike 1 kohast tootjat ei ole võimalik kindlaks teha või ei ole juhul, kui tootja on asutatud väljaspool liitu, võimalik tuvastada lõike 2 või 3 kohast ettevõtjat, võib vastutusele võtta toote iga turustaja, kui:
  - a) hageja palub turustajal tuvastada ettevõtja või isiku, kes turustajale toote tarnis, ning
  - b) turustaja ei suuda ühe kuu jooksul pärast taotluse saamist tuvastada ettevõtjat või isikut, kes turustajale toote tarnis,
6. Lõiget 5 kohaldatakse ka sellise digiplatvormi pakkuja suhtes, kes võimaldab tarbijal sõlmida kauplejaga kauglepingu ja kes ei ole tootja, importija ega turustaja, kui on täidetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) .../... (mis käsitleb

digiteenuste ühtset turgu (digiteenuste õigusakt))⁺ artikli 6 lõikes 3 sätestatud tingimused.

Artikkel 8

Tõendite avaldamine

1. Liikmesriik tagab, et liikmesriigi kohtul on õigus siis, kui kannatanu (edaspidi „hageja“) nõuab puudusega toote tekitatud kahju hüvitamist ning on esitanud kahju hüvitamise nõude usutavuse tõendamiseks piisavad faktid ja tõendid, nõuda kannatanu taotluse alusel kostjalt tema käsutuses olevate asjakohaste tõendite avaldamist.
2. Liikmesriik tagab, et liikmesriigi kohus piirdub tõendite avaldamisel sellega, mis on vajalik ja proportsionaalne lõikes 1 osutatud nõude toetamiseks.
3. Kui liikmesriigi kohus otsustab, kas avaldamine on proportsionaalne, võtab ta arvesse kõigi asjaomaste isikute, sealhulgas kolmandate isikute õigustatud huve, eelkõige seoses konfidentsiaalse teabe ja ärisaladuste kaitsega direktiivi (EL) 2016/943 artikli 2 punkti 1 tähenduses.
4. Liikmesriik tagab, et kui kostjalt nõutakse ärisaladuse või väidetava ärisaladuse avaldamist, on liikmesriigi kohtul õigus võtta poole nõuetekohaselt põhjendatud taotluse korral või omal algatusel erimeetmeid, mis on vajalikud kõnealuse teabe konfidentsiaalsuse säilitamiseks, kui seda teavet kasutatakse või sellele teabele osutatakse kohtumenetluse käigus.

Artikkel 9

Tõendamiskoormis

1. Liikmesriik tagab, et nõude esitajalt nõutakse toote puuduse, kantud kahju ning puuduse ja kahju vahelise põhjusliku seose tõendamist.
2. Eeldatakse, et toode on puudusega, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:
  - a) kostja ei ole täitnud kohustust avaldada tema käsutuses olevad asjakohased tõendid vastavalt artikli 8 lõikele 1;
  - b) hageja tõendab, et toode ei vasta liidu või liikmesriigi õiguses sätestatud kohustuslikele ohutusnõuetele, mille eesmärk on kaitsta ohu eest, et tekib sama kahju, mis nüüd realiseerus, või
  - c) hageja tõendab, et kahju põhjustas toote ilmne rike tavapärase kasutamise ajal või tavatingimustes.

⁺ Väljaannete talitus: Palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 30/22 (2020/0361(COD)) sisalduva direktiivi number ning joonealusesse märkusesse kõnealuse direktiivi number, kuupäev, pealkiri ja ELT viide.

3. Põhjuslikku seost toote puuduse ja kahju vahel eeldatakse siis, kui on kindlaks tehtud, et toode on puudusega ja tekitatud kahju on tüüpiline kahju, mis tekib kõnealuse puuduse korral.
4. Kui liikmesriigi kohus leiab, et hagejal on tehnilise või teadusliku keerukuse tõttu ülemääraseid raskusi toote puuduse või toote puuduse ja kahju vahelise põhjusliku seose või mõlema tõendamisel, siis eeldatakse, et toode on puudusega või põhjuslik seos puuduse ja kahju vahel on olemas või eeldatakse mõlemat, kui hageja on piisavalt asjakohaste tõendite alusel tõendanud, et:
  - a) toode on kahju tekkimist mõjutanud ning
  - b) on tõenäoline, et toode oli puudusega ja/või toote puudus on kahju tekkimise tõenäoline põhjus.Kostjal on õigus vaidlustada ülemääraste raskuste olemasolu või esimeses lõigus osutatud tõenäosus.
5. Kostjal on õigus iga lõikes 2, 3 või 4 osutatud eeldus ümber lükata.

Artikkel 10

Vastutusest vabastamine

1. Artiklis 7 osutatud ettevõtja ei vastuta puudusega toote tekitatud kahju eest, kui ta tõendab üht järgmistest:
  - a) tootja või importijana seda, et ta ei ole toodet turule lasknud ega kasutusele võtnud;
  - b) turustajana seda, et ta ei teinud toodet turul kättesaadavaks;
  - c) et on tõenäoline, et toote turule laskmisel, kasutuselevõtul või turustaja puhul turul kättesaadavaks tegemise ajal puudus kahju põhjustanud puudus või et see puudus tekkis pärast seda hetke;
  - d) et puuduse põhjuseks on toote vastavus ametiasutuste kehtestatud kohustuslikele eeskirjadele;
  - e) tootjana seda, et toote turule laskmise või kasutuselevõtu ajal või ajavahemikul, mil toode oli tootja kontrolli all, ei olnud objektiivsed teaduslikud ja tehnilised teadmised puuduse avastamiseks piisavad;
  - f) artikli 7 lõike 1 teises lõigus osutatud puudusega komponendi tootja tõendab, et toote puudus tuleneb selle toote konstruktsioonist, millesse komponent on integreeritud, või juhustest, mis selle toote tootja oli komponendi tootjale andnud, või
  - g) isikuna, kes muudab toodet vastavalt artikli 7 lõikele 4, seda, et kahju põhjustanud puudus on seotud toote osaga, mida muutmine ei mõjutanud.

2. Erandina lõike 1 punktist c ei vabastata ettevõtjat vastutusest, kui toote puuduse põhjuseks on mõni järgmistest asjaoludest, tingimusel et see on tootja kontrolli all:
- a) seotud teenus;
  - b) tarkvara, sealhulgas tarkvarauuend või versioonitäiend, või
  - c) ohutuse säilitamiseks vajaliku tarkvarauuendi või versioonitäiendi puudumine.

III PEATÜKK

Vastutuse üldsätted

Artikkel 11

Mitme ettevõtja vastutus

Liikmesriik tagab, et kui käesoleva direktiivi kohaselt vastutavad sama kahju eest kaks või enam ettevõtjat, vastutavad nad solidaarselt.

Artikkel 12

Vastutuse vähendamine

- 1. Liikmesriik tagab, et ettevõtja vastutust ei vähendata, kui kahju on põhjustatud nii toote puudusest kui ka kolmanda isiku tegevusest või tegevusetusest.
- 2. Ettevõtja vastutust võib piirata või selle välistada, kui kahju on põhjustanud nii toote puudus kui ka kannatanu või mõne sellise isiku süü, kelle eest kannatanu vastutab.

Artikkel 13

Vastutuse välistamine või piiramine

Liikmesriik tagab, et käesoleva direktiivi kohast ettevõtja vastutust kannatanu ees ei piirata ega välistata lepingutingimuste või siseriikliku õigusega.

Artikkel 14

Aegumistähtajad

- 1. Liikmesriik tagab, et käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluva kahju hüvitamise nõude esitamise menetluse algatamise suhtes kohaldatakse kolmeaastast aegumistähtaega. Aegumistähtaeg algab päevast, mil kannatanu sai teada või oleks mõistlikult pidanud teada saada kõik järgmised asjaolud:

- a) kahju;
- b) puudus;
- c) selle asjaomase ettevõtja andmed, keda saab kooskõlas artikliga 7 pidada kahju eest vastutavaks.

Käesolev direktiiv ei mõjuta liikmesriikide õigusakte esimeses lõigus osutatud aegumistähtaja peatamise või katkemise kohta.

- 2. Liikmesriik tagab, et kannatanule käesoleva direktiivi kohaselt antud õigused lõppevad kümneaastase aegumistähtaja möödumisel kuupäevast, mil kahju põhjustanud tegelik puudusega toode turule lasti, kasutusele võeti või seda oluliselt muudeti, nagu on osutatud artikli 7 lõikes 4, välja arvatud juhul, kui hageja on vahepeal algatanud liikmesriigi kohtus menetluse ettevõtja vastu, keda saab pidada vastutavaks artikli 7 kohaselt.
- 3. Kui kannatanu ei ole saanud algatada menetlust kümne aasta jooksul isikukahju latentsperioodi tõttu, lõpevad erandina lõikest 2 kannatanule käesoleva direktiivi kohaselt antud õigused 15aastase aegumistähtaja möödumisel.

IV PEATÜKK

Lõppsätted

Artikkel 15

Läbipaistvus

- 1. Liikmesriik avaldab kergesti juurdepääsetavas elektroonilises vormingus kõik lõplikud otsused, mille tema siseriiklikud kohtud on teinud käesoleva direktiivi kohaselt algatatud menetlustes, ning muud asjakohased lõplikud kohtuotsused tootja vastutuse kohta. Otsused avaldatakse viivitamata pärast seda, kui pooltele on kirjalikult esitatud kohtuotsuse terviktekst.
- 2. Komisjon võib luua avalikult kättesaadava andmebaasi, mis sisaldab lõikes 1 osutatud kohtuotsuseid, ja seda hallata.

Artikkel 16

Läbivaatamine

Komisjon vaatab hiljemalt [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: kuus aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumise kuupäeva] ja seejärel iga viie aasta järel läbi käesoleva direktiivi kohaldamise ning esitab Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele aruande.

Artikkel 17

Kehtetuks tunnistamine ja üleminekusätted

1. Direktiiv 85/374/EMÜ tunnistatakse kehtetuks alates [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: 12 kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumise kuupäeva]. Seda kohaldatakse siiski jätkuvalt toodete suhtes, mis on turule lastud või kasutusele võetud enne nimetatud kuupäeva.
2. Viiteid direktiivile 85/374/EMÜ käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile ja neid loetakse vastavalt käesoleva direktiivi lisas esitatud vastavustabelile.

Artikkel 18

Ülevõtmine siseriiklikku õigusesse

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: 12 kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumist]. Nad edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nendesse normidesse või nende normide ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste õigusnormide teksti.

Artikkel 19

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 20

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja